תלוש ולבסוף חברו לענין שחיטה מאי תא שמע א)היה צור יוצא מן הכותל או שהיה קנה עולה מאליו ושחט בו שחיטתו פסולה הכא במאי עסקינן בכותל מערה דיקא נמי דקתני דומיא דקנה עולה מאליו ש"מ ת"ש ב)א נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה שאני סכין דלא מבטל ליה ת"ש ג)במחובר לקרקע שחיטתו כשרה דלמא ד)פרושי קא מפרש לה מאי מחובר לקרקע סכין דלא מבטל ליה אמר מר נעץ סכין בכותל ושחט בה שחיטתו כשרה אמר רב ענן אמר שמואל לא שנו ב)אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אבל סכין למטה וצואר בהמה למעלה חיישינן שמא ידרוס והא קתני בין שהסכין למטה וצואר בהמה למעלה בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אמר רב זביד לצדדין קתני סכין למטה וצואר בהמה למעלה בתלוש סכין למעלה וצואר בהמה למטה במחובר ג)רב פפא אמר בעופא דקליל אמר רב חסדא א"ר יצחק ואמרי לה במתניתא תנא ה' דברים נאמרו בקרומית של קנה ד)אין שוחטין בה ה)ואין מלין בה ואין מחתכין בה בשר ואין מחצצין בה שינים ואין מקנחים בה אין שוחטין בה והתניא ה)בכל שוחטין בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה אמר רב פפא בסימונא דאגמא ואין מחתכין בה בשר רב פפא מחתך בה קרבי דגים דוגי רבה בר רב הונא מחתך בה עופא דרכיך ואין מקנחין בה תיפוק ליה משום דאמר מר ו)המקנח בדבר שהאור שולטת בו שיניו נושרות אמר רב פפא קינוח פי מכה קאמרינן: הכל שוחטין ולעולם שוחטין: הכל שוחטין הכל בשחיטה ו)ואפילו עוף לעולם שוחטין מאן תנא אמר רבה רבי ישמעאל היא דתניא ז)כי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר וגו' ר' ישמעאל אומר לא בא הכתוב אלא להתיר להם בשר תאוה שבתחלה נאסר להם בשר תאוה משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאוה ועכשיו שגלו יכול יחזרו לאיסורן הראשון לכך שנינו לעולם שוחטין מתקיף לה רב יוסף האי לעולם שוחטין לעולם שוחטין ואוכלין מבעי ליה ועוד מעיקרא מאי טעמא איתסר משום דהוו מקרבי למשכן ולבסוף מאי טעמא אישתרו דהוו מרחקי ממשכן

וכ"ש

לענין שחיטה מאי. ומההוא דלעיל לא משמע ליה לרבא כדמפרש ואזיל: **הא שמע במחובר לקרקע כו'.** ואוקימנא לעיל [ע"א] בתלוש ולבסוף חברו: **דלמא פרושי קא מפרש לה.** בסיפא מאי מחובר לקרקע דאמינא לך כשרה כגון נעץ סכין בכותל דלאו חבור הוא דודאי לא מבטל ליה התם דהא גבי הדדי קתני להו לעיל א)ונעץ סכין בכותל סיפא דההוא דמחובר לקרקע הוא ואיכא למימר דפירושא דרישא הוא: **לא שנו.** דנעץ סכין בכותל כשרה: **אלא שהסכין למעלה.** פיו כלפי קרקע: **וצואר בהמה למטה.** ומוליך ומביא צואר בהמה: **חיישינן שמא ידרוס.** מתוך שהצואר מכביד על הסכין: **והא קתני.** לעיל (דף טו:) גבי מחובר בין שהסכין למעלה כו': **לצדדין קתני.** דהא רישא דברייתא תנא תלוש ומחובר כדקתני בכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר וכי הדר וסיים סיפא בין שהסכין למעלה כו' לאו תרוייהו אתלוש ותרוייהו אמחובר קיימי אלא חדא אתלוש וחדא אמחובר: **סכין למטה וצואר בהמה למעלה אתלוש.** דאדם אוחז בסכין למטה ושוחט והבהמה תלויה באויר וזה מוליך ומביא הסכין והא דקתני סכין למעלה וצואר בהמה למטה אמחובר כלומר אף אמחובר: **רב פפא אמר.** לא תוקמא בסיפא דמיקא אלא תרוייהו אתלוש ואמחובר קיימי ואפילו הכי לא תקשי לרב ענן דהא דקתני סכין למטה וצואר למעלה במחובר בעופא דקליל ובהמה דקתני לאו דוקא: **ה' דברים כו'.** כולהו משום שכשדוחקין אותה קיסמין ניתזין ומפרשים הימנה ואיכא סכנתא במילה שלא תנקוב הגיד ומשוי ליה כרות שפכה וגבי שחיטה דלמא מנקבא להו לסימנין וכן לגבי קינוח דלמא מנקבא לכרכשיה: **בסימונא דאגמא.** עשב הגדל באגמי מים וקרי לישק"א וכשהוא יבש חדוד וחותך ואין קיסמין נבדלים הימנו: **דוגי.** צלולים ואם יכנס בהם קיסם נראה: **זיג.** קלי"ר בלע"ז כעין מראה שקורין מירדוי"ר: **דרכיך.** ואין צריך לדוחקו בחתיכתו ואין קסמין נבדלין: **שיניו נושרות.** ו)שיני הפרק ושיני הכרכשא שהיא מחוברת בהן לעצמותיהן כעין תלתולי בשר: **הכל בשחיטה.** והכי משמע את הכל צריך לשחוט ואפילו עוף ואע"ג דלא כתיב ביה שחיטה בהדיא: **לעולם שוחטין.** לעולם מותר לשחוט ולאכול: **מאן ג) תנא.** דמתניתין דאיצטריך ליה למימר דישראל מותרין לשחוט ולאכול א)דהא תנא ליה רישא [ג.] הכל שוחטין לאתויי כל הנך דאיצטריכו לאתויי שראוין לשחוט כגון כותי ומומר ו) וטמא כחולין: **להתיר להם בשר תאוה.** כשיבואו לארץ יוכלו לאכול בשר לתאותן בלא שום הקרבה: **שמתחלה.** כשהיו במדבר משהוקם המשכן: **נאסר להם בשר תאוה.** שאין יכולין לאכול אלא בשר שלמים ואם היו שוחטין בלא קרבן היו ענושים כרת כדכתיב (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא הביאו וגו': **נכנסו לארץ.** ד)ונתרחקו מן המזבח: **הותר להם.** מן המקרא הזה שיזבחו בשר לתאותן ויאכלו: **ועכשיו שגלו כו'.** לאו רבי ישמעאל קאמר ליה אלא רבה קאמר ליה לאוקמי דמתניתין דרבי ישמעאל היא כלומר ולהכי תנא ה)לעולם שוחטין דלא תימא עכשיו שגלו יחזרו לאיסורן כמו שהיו קודם שנכנסו לארץ לכך שנינו כו': **לעולם שוחטין ואוכלין מבעי ליה.** כיון דלאו להלכות שחיטה אתי לאורויי אלא להתיר אכילת בשר חולה לארץ ליתני לעולם שוחטין ואוכלין והיכי שבק לעיקר מילתא ונקט שחיטה לחודיה ומדשבק לאכילה ש"מ לא איצטריך לאורויי לן אלא מידי דשחיטה ועוד למה ליה לאשמועינן הא וכי מהיכן תיסק אדעתין למימר יחזרו לאיסורן הראשון: **מעיקרא.** במדבר: **מאי טעמא איתסר משום דהוי מיקרבי למשכן.** והיו יכולין להקריב קרבנות מכל בשר תאותן ויקריבו הדם והחלב לבדו ואוכלין הבשר ולבסוף כשנכנסו לארץ והיתה ארצם רחבה והרחוקים לא היו יכולים לבא בירושלים בכל יום:

וכל

תלוש ולבסוף חברו לענין שחיטה מאי. תימה מאי קמיבעיא ליה הא אסיקנא לעיל (דף טו:) דלרבי דיעבד כשר ולרבי חייא כשר נמי לכתחלה ואי לא ידע הנהו ברייתות מכל מקום על כרחך א)יש להוכיח ממתניתין דתלוש ולבסוף חברו בדיעבד כשר ולא לכתחלה דאפילו מוקי מתניתין במחובר מעיקרו ואסור לכתחלה שמא ידרוס ה"נ תלוש ולבסוף חברו יאסר לכתחלה מהאי טעמא ויש לומר דאליבא דרבי מבעיא ליה דדלמא הוי כתלוש וכשרה כדאמרי' לעיל או שמא לרבי אין חילוק בין תלוש ולבסוף חברו למחובר מעיקרו ופסולה ומתניתין דמכשיר דיעבד כרבי חייא ולכתחלה לא שמא ידרוס וברייתא דמכשר לכתחלה בעופא דקליל כדמשני לקמן אע"ג דקתני בה בהמה אי נמי כרב זביד דאמר לצדדין קתני וכשאוחז בהמה למטה שרי לכתחלה אפילו במחובר מעיקרו וכשאוחז בהמה למעלה אסור לכתחלה שמא ידרוס ובכל מחובר איירי וקא בעי למיפשט מברייתא דהיה צור יוצא מן הכותל דשחיטתה פסולה ע"כ רבי היא אבל קשה דהיכי מצי לאוקומי מתניתין כרבי חייא הא פסול צפורן ו)במחוברת במתניתין אפילו דיעבד ואמאי דהוה בעי לאוקומי לעיל מתניתין כרבי חייא לא קשיא דלא קיימא מסקנא הכי: **אמר** שמואל **לא** שנו **אלא** שהסכין למעלה כו'. משמע דאפילו בכי האי גוונא לא מכשר אלא בדיעבד דאברייתא דנעץ סכין קאי ולא אההיא דבכל שוחטין בין בתלוש בין במחובר ואם כן כשאוחז בהמה למעלה וסכין למטה קא פסול אפילו בדיעבד וקשה דאם כן הוה ליה למימר חיישינן שמא דרס כיון דאתא לפסול דיעבד ויש לומר דאפילו אמר ברי לי שלא דרסתי פסולה שמא ידרוס פעם אחרת וכהאי גוונא אמרינן גבי השוחט במגל קציר דרך הליכתה בית הלל מכשירין ואמר רבי יוחנן אף בית הלל לא הכשירו אלא לטהרה מידי נבלה אבל באכילה אסורה אף על גב דלא שחט אלא דרך הליכתה דגזרינן זימנא אחריתי שמא יוליך ויביא:

שבתחלה נאסר להם בשר תאוה. פירש בקונטרס מדכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט מחוץ למחנה ואל פתח אהל מועד לא הביאו וקשה דההוא קרא לא איירי אלא בקדשים ובשחוטי חוץ ולקמן נמי דקאמר אלא לרבי ישמעאל דאמר בשר תאוה איתסר להו גבי ואיל גופייהו מי הוי שרי הא פשיטא דההוא קרא לא איירי אלא בקרבן בהמה ונראה לפרש מדאיצטריך קרא להתיר להם בשר תאוה דייק מכלל דמעיקרא אסור ומהאי טעמא דייק נמי לרבי עקיבא שבתחלה הותר להם בשר נחירה מדאיצטריך קרא לאסור:

וכל

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' (פ"א) [פ"ב] מהל' שחיטה הל' (יט) [ח] סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' ו סעי' (ב) [ז]:

קבא ב ג מיי' שם פ"ב הל"ח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ו סעי' ד:

קבב ד מיי' שם פ"א הלי"ד סמג שם טוש"ע יו"ד סי' ו סעי' א בהג"ה:

קבג ה מיי' פ"ב מהל' מילה הל"א סמג עשין כח טוש"ע יו"ד סי' רסד סעי' ב:

קבד ו מיי' פ"א מהל' שחיטה הל"א סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' יג סעי' א:

◆

שיטה מקובצת

א] ונעץ סכין בכותל סיפא דההיא. נ"ב בקצת ספרים כתוב ונעץ סכין בכותל דלאו חבור הוא סיפא דההיא וכו': **ב]** שיניו נושרות שיני הפה ושיני בית הנקב שהכרכשא מחוברת בהן לעצמות והן כעין תלתולי בשר: **ג]** מאן תנא דמתני' דאצטריך ליה למתני לעולם ישראל מותר: **ד]** נכנסו לארץ שנתרחקו: **ה]** ולהכי תנא דלעולם שוחטין ואוכלין דלא תימא: **ו]** הא פסול צפורן מחוברת דמתני' אפי' דיעבד דבמחוברת מוקי לה לקמן ואמאי דהוה בעי:

◆

רבינו גרשום

יותן כלומר דמחובר מעיקרו אבל בכותל בנין כלומר שהוא תלוש ולבסוף חיברו בשביל שלא ילקה וכו' הא בשביל שיורד הכותל הרי זה בכי יותן: ת"ש היה צור יוצא מן הכותל. כלומר דמשמע בתלוש ולבסוף חיברו (הכא לאו ואין סכנה): בדבר שהאור שולט בו שיניו נושרות. כלומר (שיני) דכרכשא אתלת שיני קאי: אמר רב פפא קינוח פי מכה קא אמרי' דאין מקנחין: שבתחילה נאסר להן בשר תאוה כלומר במשכן כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב וגו' דדינן להקריב אימורין מכל הבהמה ששוחט לצורכו שאם תאוה לאכול בשר אינו יכול לאכול עד שיקרי' אימורין משנכנסו לארץ הותר להם בשר תאוה בלא אימורין וכו': א) (וכ"ש השתא דאיתרחקו להו טפי ועדיין אני אומר דלא צריך לומר לעולם שוחטין: אלא מה דאמרי' לעולם שוחטין לר' עקיבא דתניא כי ירחק ממך המקום וגו' (הפסוק) וזבחת ומשום הכי לעולם שוחטין: לר' עקיבא סבר בשר תאוה כו' ולא צריך לומר לעולם שוחטין ור' ישמעאל סבר בשר נחירה לא אישתרי ומשום הכי צריך לומר לעולם שוחטין: אלא לר' עקיבא דאמר לא איתסר כלל מאי ושחט קדשים שאני כלומר משום קדשים דצריכי שחיטה: בשלמא לר' ישמעאל דאמר בשר נחיר' לא אישתרי כלל משום הכי היינו דכתיב ישחט וכו') ב) אלא הכא במאי עסקינן בכותל מערה (דיקא נמי) דמשמע דמחובר מעיקרא דקתני סמוך לו או שהיה קנה עולה וכו': שאני סכין דלא מבטיל ליה כלומר הוא לא הניח לעולם סכינו בכותל וחשיב בתלוש אלא במקום דמבטל עדיין

מסורת הש"ס

א) [לעיל טו:], ב) [שם], ג) [שם], ד) [עיין תוס' בכורות לא: ד"ה אם], ה) [לעיל טו: וש"נ], ו) שבת פב. ע"ש, ז) בק"א: ומשומד, ח) ע' רש"ל ירש"א.

◆

תורה אור השלם

1. כִּי יַרְחִיב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבוּלְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְאָמַרְתָּ אֹכְלָה בָשָׂר כִּי תְאַוֶּה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תֹּאכַל בָּשָׂר: דברים יב כ

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה מאן תנא דמתניתין וכו' עד סופו. נ"ב מן תיבת דהא עד כחולין זה שייך לעיל סוף ד"ה הכל בשחיטה והבן ודו"ק:

◆

לעזי רש"י

לישק"א. קריך (צמח). קלי"ר. בהיר, צלול. מירדוי"ר (מירידוי"ר). מראה.

◆

מוסף רש"י

נעץ סכין בכותל. והוליך והביא צואר בהמה עליה (לעיל טו:). **בקרומית.** גלע של קנה (שם). **שיניו נושרות.** שיני הפה ומכרכשא (שבת פב.).

◆

רבינו גרשום (המשך)

לא ידעינן אי כתלוש אי כמחובר: ת"ש במחובר לקרקע שחיטתו כשרה כלומר במחובר מעיקרו: דילמא פרושא וכו' והוא תלוש ועדיין א' אני דלא ידעינן וכו': והתניא בין שהסכין מחובר לקרקע הוא רישא ונעץ סכין בכותל זו סיפא: הכי גרסי' גופא נעץ סכין בכותל וכו' והתניא בין שהסכין למטה וכו' דשפיר שחיטה היא: אמר רב זביד לצדדין קתני כלומר לחלקים קתני כלומר סכין למטה וצואר בהמה וכו' בתלוש ושחיט' שפיר: סכין למעלה וצואר בהמה למטה במחובר דשפיר שחיטה היא. רב פפא אמר בעופא דקליל מה דאמרינן בין שהצואר בהמה וכו' ובין שצואר בהמה למעלה וסכין בהמה למטה. בעופא דקליל שקל הוא להחזירו בכל ענינים שהוא רוצה. כי תניא ההיא בסימונא דאגמא כלומר ברוחב עלה שגדל באגמא כלומר דדומה כמו לשקא בלע"ז: דוגי כלומר צלולים הם כלומר שהוא יכול לפיחוי אם נשתייר בו כלום ואם לאו ואין בו סכנה: בדבר שהאור שולטת בו שיניו נושרות וכו'. אינו אומר בדבר שהאור שורף שכל דבר האור שורף אלא דבר שבמהרה האור שורפו כגון קרומית של קנה יבש. (שיניו נושרות שיני דכרכשתא דהאי כרכשא אתלת שיני קאי. אמר רב פפא קינות פי מכה קאמרי' כלומר דאין מקנחין: שבתחילה נאסר להן בשר תאוה כלומר במשכן כתיב ואל פתח אהל מועד לא הביאו דדינו להקריב אימורין מכל

א) מן תי' וכ"ש עד תי' ישחט וכו' שייך לדף יז ע"א. ב) מכאן עד תי' של קנה יבש שייך לעיל.